

“IFRS” HOMLI
KONFERENCIYA

CONFERENCE “GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC

TRENDS”

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:
GLOBAL AND
NATIONAL
ECONOMIC
TRENDS

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

1 йўналиш: ГЛОБАЛ
ИҚТИСОДИЁТНИ
РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ
ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА
ИСТИҚБОЛЛИ ЙўНАЛИШЛАРИ
“Глобал ва миллий
иқтисодий трендлари”

CONFERENCE

19-20
OCTOBER

ФОРУМ

PARALLEL CONFERENCES
“NEW2AN, ICFNDS
AND ICDSIS”

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:
GLOBAL AND
NATIONAL
ECONOMIC
TRENDS

“NEW2AN, ICFNDS AND ICDSIS”

CONFERENCE
“IFRS”

GLOBAL
ECONOMIC
TRENDS

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:

“IFRS”

2nd FORUM
DEVELOPMENT

RAQAMLI IQTISODIYOT VA AXBOROT TEKNOLOGIYALARI

2023

ELEKTRON ILMIY JURNALI / MAXSUS SON

ФОРУМ

19-20 OCTOBER

PARALLEL CONFERENCES

“NEW2AN, ICFNDS

AND ICDSIS”

РАҚАМЛИ ИҚТИСО
АХБОРОТ ТЕХНОЛ
ВА ТАЪЛИМНИНГ
ИСТИҚБОЛЛИ ЙўН
“NEW2AN, ICFNDS,
номли параллель
конференциялар

- Macroeconomic Stability
- Social Welfare
- Human Capital
- Decent Employment
- World Economy
- Gender Equality
- Industry 4.0
- Sustainable Agriculture

- Innovation in
education

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Электрон илмий журнал | Electronic scientific journal

МУАССИС | FOUNDER

Тошкент давлат иқтисодиёт университети
Tashkent State University of Economics

ТАҲРИР КЕНГАШИ РАИСИ | CHAIRMAN OF THE EDITORIAL BOARD

Шарипов Конгратбой Аvezимбетович — т.ф.д., профессор
Sharipov Kongratboy Avezimbetovich — doctor of technical sciences, professor

БОШ МУҲАРРИР | EDITOR-IN-CHIEF

Абдуллаев Мунис Курбонович – и.ф.ф.д. (PhD), доцент
Abdullayev Munis Kurbonovich – PhD, docent

БОШ МУҲАРРИР ЎРИНБОСАРИ | DEPUTY CHIEF EDITOR

Вафоев Бобуржон Расулович – и.ф.н., доцент
Vafoev Boburjon Rasulovich – PhD, docent

МАСЪУЛ КОТИБ | EXECUTIVE SECRETARY

Л.А. Аблазов | L.A. Ablazov

ВЕБ-АДМИНИСТРАТОР | WEBMASTERS:

Н.Я. Нурсаидов, А.Ш. Махмудов | N.Ya. Nursaidov, A.Sh. Makhmudov

ТАҲРИРИЯТ АЪЗОЛАРИ | EDITORIAL BOARD

С.С. Гулямов – и.ф.д., академик.
Б.А. Бегалов – и.ф.д., профессор.
М.П. Эшов – и.ф.д., профессор.
О.Қ. Абдурахмонов – и.ф.д., доцент.
К.Б. Ахмеджанов – и.ф.д., профессор.
И.М. Алимардонов – и.ф.д., доцент.
Р. Салиходжаев – и.ф.б.ф.д. (PhD).
Проф. Холназар Амонов (Чехия).
Проф. Карина Татек Банетти (Чехия).
Проф. О. Абдураззаков (Германия).
Проф. Эко Шри Маргианти (Индонезия).
Проф. Д.М. Назаров (Россия).
Проф. Н.М. Сурнина (Россия).
Проф. Марк Розенбаум (АҚШ).
PhD. Абдул-Рашид (Афғонистон).
PhD. Аҳмед Моҳамед Азиз Исмоил (Миср).

PhD. Беҳзод Саидов (АҚШ).
PhD. Умид Ахмедов (Дания Қироллиги).
А.А. Исмаилов – и.ф.д., профессор.
И.Е. Жуковская – и.ф.д., профессор.
Т.С. Қўчқоров – и.ф.д., профессор.
Р.А. Дадабаева – и.ф.н., доцент.
Ш.И. Хашимходжаев – и.ф.н., доцент.
А.А. Абидов – т.ф.н., доцент.
И.М. Абдуллаева – и.ф.н., доцент.
Н.Б. Абдусаломова – и.ф.д., доцент.
Ш.С. Эгамбердиев – и.ф.б.ф.д. (PhD).
Р.Х. Алимов – и.ф.д., профессор.
А.У. Қобилов – и.ф.н., доцент.
Р.Х. Насимов – т.ф.б.ф.д. (PhD).
С.С. Қулматова – и.ф.б.ф.д. (PhD).

МУНДАРИЖА:

Шарипов К.А., Ишназаров А.И.	ИҚТИСОДИЙ ЎСИШГА ИНВЕСТИЦИЯ ОҚИМЛАРИ ТАЪСИРИНИ ЭКОНОМЕТРИК ТАДҚИҚ ҚИЛИШ	6
Eshov M.P., Nasirkhodjaeva D.S.	IMPACT OF THE DEVELOPMENT DIGITAL ECONOMY ON THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY	14
Abdurahmanova G.Q., Mirzaliyev S.M.	OLIV TA'LIM TRANSFORMATSIYASINING TASHKILY-IQTISODIY MEKANIZMLARI	25
Гулямов С.С., Шермухамедов А.Т.	ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	28
Abdullayev M.K., Qulmatova S.S.	LOYIHALASH JARAYONLARIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHDA DIZAYN MUAMMOLARI	34
Абидов А.А.	ДИАГНОСТИРОВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ В УСЛОВИЯХ ВОЗМУЩАЮЩЕГО ВОЗДЕЙСТВИЯ СРЕДЫ	40
Юлдашев А.А.	ЛОГИСТИКА СОҲАСИДА БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ САМАРАДОРЛИГИ	47
Yakubova Sh.Sh.	DIGITAL DEVELOPMENT AND THE NATURE OF DIGITAL ASSETS	56
Ergashodjayeva Sh.Dj.	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XARIDORLAR MA'LUMOTLARI MAXFIYLIGINI TA'MINLASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	64
Xashimxodjayev Sh.I., Zhukovskaya I.E.	DIGITAL TECHNOLOGIES ARE A STRONG BASIS FOR THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY	72
Амридинова Д.Т., Курбанова С.А.	ЦИФРОВАЯ ЭКАНОМИКА И ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	79
Fayziyeva Kh., Tursunov Kh., Khidirova M., Kulmanov T., Zikriyoev A.	GROWING UP IN A CONNECTED WORLD: INTERNET USAGE DYNAMIC IS DIGITAL AGE OR HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT?	88
Fayziyeva M.X.	TIJORAT BANKLARI TAKLIF ETGAN RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI BAHOLASH	104
Qobilov A.O', Abdulaxatov M.M., Rajabov Sh.B., Zokirov S.Z.	ASSOTSIATIV QOIDALAR VA BOZOR SAVATLARINING TAHLILI ..	115
Ризакулов Ш.Ш.	БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ: НА ПРИМЕРЕ ЭЛЕКТРОННОГО ПРАВИТЕЛЬСТВО	121
Назарова Р.Р., Нигматуллаева Г.Н.	СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА	126
Meyliev O.R., Gofurova K.X.	THE ROLE OF ELECTRONIC COMMERCE IN THE DIGITAL ECONOMY	132

Ma'murov B.X.	RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA HUDUDLAR IQTISODIYOTI TARKIBIY TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISHNING MOHIYATI VA UNING OMILLARI	142
Гаипов Ж.Б.	ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ПЛАТЕЖНЫХ СИСТЕМ НА ПРИБЫЛЬНОСТЬ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	150
Maxmudov S.B.	MILLIY IQTISODIYOTDA EKSPORT AMALIYOTIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK TAHLILINI BAHOLASH ...	160
Nursaidov N.Y., Vafoev B.R.	PROBLEM OF LIMITED ACCESS TO THE INTERNET IN MOBILE LEARNING	172
Хидирова Б.И.	РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА НАЗАРИЙ ЁНДАШУВЛАР	179
Xalilova N.K.	O'ZBEKISTON SHAROITIDA XARIDORLARNI BOSHQARISH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	187
Рахматова Ш.О.	РАҚАМЛИ ТРАНСФОРМАЦИЯ ШАРОИТИДА БИЗНЕСНИНГ ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТИНИ БАҲОЛАШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	196
Axmedova S.I.	RAQAMLI IQTISODIYOTDA SANOAT KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	203
Мирзарахимова А.Б.	СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИНИ РАҚАМЛАШТИРИШДА ЭЛЕКТРОН ТИББИЙ ЁЗУВЛАРНИНГ РОЛИ	209
Abdurakhmonov A.A.	O'ZBEKISTONDA RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA UNDAGI MAVJUD MUAMMOLAR	215
Abduraxmanova Z.T.	O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISHNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING O'RNI	223
Mustafakulov O'U.	STATISTIKA TIZIMIDAGI RAQAMLI PLATFORMALARNI BAHOLASH VA ULARNI TANLASH	232
Tal'atova D.B.	RAQAMLI TENGSIZLIKNI BARQARORLASHTIRISHNING IQTISODIY O'SISHDAGI O'RNI	238
Nabiyeva F.O.	RAQAMLI BANKING: QIYINCHILIKLAR, RIVOJLANAYOTGAN TEXNOLOGIYA TENDENSIYALARI VA KELAJAKDAGI TADQIQOTLAR	244
Yax'yayev O.Y.	"JUST IN TIME" XALQARO MENEJMENT MODEL, O'RGANILISHI, AMALIYOTI, RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	254
Yuldashov I.S., Ro'ziev N.I.	RAHBARNING BOSHQARUV KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISH MEKANIZMLARINI O'RGANISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	260
Tўраева Н.О.	КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЖИХАТЛАРИ	265
Muzaffarova D.M.	TASHKILOTNING FUNKSIONAL OPERATSIYALARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH YO'LLARI	275

Rustamova M.M.	KOTLIN TILIDA YARATILGAN XIZMAT SIFATINI BAHOLOVCHI “SAFE MOBILE” ILOVASI	285
Zikirullaeva N.	THE ROLE OF GOVERNMENT POLICIES IN ATTRACTING DIRECT FOREIGN INVESTMENTS	294
Anvarova M.M.	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONINING KICHIK VA O‘RTA BIZNES KORXONALARIGA ASOSIY TA‘SIRI	305
Parpieva R.A., Norboyeva N.E., Anvarova M.M.	IMPROVING MEDIA LITERACY USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL EDUCATION	311

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

ЭЛЕКТРОН ИЛМИЙ ЖУРНАЛ

Мазкур электрон илмий журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 19 декабрдаги “Оммавий ахборот ва коммуникациялар соҳасида давлат хизматлари кўрсатишнинг айрим маъмурий регламентларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 1017-сонли қарорида белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, Тошкент давлат иқтисодиёт университети томонидан 2021 йил март ойида таъсис этилган ҳамда халқаро интернет тармоғига жойлаштирилган.

This electronic scientific journal was established by the Tashkent State University of Economics in March 2021, based on the tasks defined in the decision of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated December 19, 2019 No. 1017 «On approval of some administrative regulations for the provision of public services in the field of public information and communications» posted on the internet.

Нашр қилинаётган “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” электрон, илмий журнали Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясининг 2023 йил 31 январдаги 332/6-сон қарори билан Иқтисодиёт фанлари бўйича “Фан доктори” илмий даражасига талабгорларнинг диссертация ишлари, илмий натижалари юзасидан илмий мақолалар эълон қилиниши лозим бўлган Республика илмий журналлари рўйхатига киритилган.

The electronic scientific journal “Digital economy and information technologies” published by the decision of the Higher Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated January 31, 2023 No. 332/6 announces scientific articles on the scientific results of dissertations of candidates for the degree of Doctor of Science in «Economic Sciences» included in the list of republican scientific journals that should be published.

Журналнинг интернет ахборот тармоғидаги манзили:

<https://dgeconomy.tsue.uz/jurnal>

The address of the journal on the internet:

<https://dgeconomy.tsue.uz/jurnal>

RAQAMLI IQTISODIYOTDA SANOAT KORXONALARINING ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH BO‘YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI

Axmedova Sanobar Ikrom qizi

Toshkent arxitektura qurilish universiteti doktoranti

Annotatsiya. Iqtisodiy rivojlanishning hozirgi bosqichi jahon iqtisodiyotining rivojlanishi sharoitida iqtisodiyotning yuqori ko‘rsatkichlarini ta‘minlash uchun keskin o‘zgarishlarni talab qiladi. Qurilish sanoatidagi vaziyatni nazariy tadqiqotlar va tahlil qilish natijalari qurilish muammolarining murakkabligi va ko‘p qirraliligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: qurilish sanoat korxonalari, ishlab chiqarish, qurilish materiallari, ishlab chiqarish samaradorligi, xorij tajribasi.

Kirish:

Hozirgi kunda ko‘plab rivojlangan va jahon iqtisodiyotida yetakchi o‘rinlarda turadigan mamlakatlar tajribasi shuni so‘zsiz isbotlab bermoqdaki, raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarish va dunyo bozorlariga chiqish, birinchi navbatda iqtisodiyotni izchil isloh qilish, tarkibiy jihatdan o‘zgartirish va diversifikatsiya qilishni chuqurlashtirish, yuqori texnologiyalarga asoslangan yangi korxonalar va ishlab chiqarish tarmoqlarining jadal rivojlanishini ta‘minlash, faoliyat ko‘rsatayotgan ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish va texnik yangilash jarayonlarini tezlashtirish hisobidan amalga oshirilishi mumkin. Shu nuqtai nazardan iqtisodiyotni modernizatsiyalash hozirgi vaqtda iqtisodiyotning real sektori korxonalarini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha birinchi navbatda ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarish, hamkorlik aloqalarini kengaytirish, mustahkam hamkorlikni yo‘lga qo‘yish, mamlakatimizda ishlab chiqarilgan mahsulotlarga ichki talabni rag‘batlantirish masalalari alohida o‘rin tutadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili:

O‘zbekiston Respublikasi keyingi 33 yil davomida iqtisodiyotni bosqichma-bosqich tarkibiy o‘zgartirish bo‘yicha islohotlarni amalga oshirmoqda. Bu islohotlarning asosiy maqsadlari boshida yalpi milliy mahsulotni raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan iqtisodiyotni modernizatsiyalashdan iborat. Mamlakatimizda o‘z vaqtida tanlab olingan iqtisodiy taraqqiyot modelining asosiy tamoyillari asosida ishlab chiqilgan, chuqur va har tomonlama o‘ylangan iqtisodiyotni tarkibiy o‘zgartirish va modernizatsiyalash bo‘yicha ishlar amalga oshirilishi natijasida 2021 yil yakunlariga ko‘ra, mamlakatning yalpi ichki mahsuloti – 8,0 foizga, qishloq xo‘jaligi – 6,8 foizga, sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmi – 8,8 foizga, chakana savdo aylanamsi – 14,8 foizga oshdi. Prezidentimiz, Sh.M. Mirziyoyev aytganlaridek, “Tadbirkorlik va ishlab chiqarish sohalarini rivojlantirish,” ularga zamonga mos holda diversifikatsiya va modernizatsiya qilish, ularni imkoniyatlaridan to‘la foydalanish xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishga xizmat qiladi va shunda biz qurayotgan jamiyat o‘z-o‘zidan rivojlanish yo‘liga qadam qo‘yadi”⁶⁸.

⁶⁸ O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning 24.01.2022 yildagi “Respublikada ishlab chiqarsihni rivojlantirish va sanoat kooperatsiyasini kengaytirishning samarali tizimini yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-99- sonli Qarori. lex.uz.

Tadqiqot metodologiyasi:

Respublikamizda ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash va modernizatsiyalash, hamda mahsulot raqobatbardoshligini boshqarishni takomillashtirish, rivojlangan mamlakatlar qatori zamonaviy asbob-uskunalar bilan ta'minlash va mahsulot raqobatbardoshligiga erishish uchun uning sifatini oshirish jarayonida qo'l keladigan taklif va tavsiyalarni tahlil qilish va uni amalda qo'llay olish hisoblanadi.

Tahlil va natijalar:

Maqolada maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilab olindi:

- ✦ Rivojlangan chet davlatlarda sug'urta munosabatlarining tashkil etilish parametrlarini tadqiq qilish;
- ✦ Sanoat ishlab chiqarish korxonalarini diversifikatsiyalash va modernizatsiyalash jarayonini tashkil etishning nazariy asoslari haqida atroflicha ma'lumot to'plash;
- ✦ Korxonalarda mahsulot raqobatbardoshligini boshqarishning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish;
- ✦ Korxonalarda diversifikatsiyalash, modernizatsiyalash va mahsulot sifatini oshirish usullarini tadqiq qilish;
- ✦ Sanoat ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash, modernizatsiyalash va mahsulot raqobatbardoshligini oshirishning xorij tajribasini taqqoslash;
- ✦ Korxonalarni modernizatsiyalash sharoitida raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarishning ustuvor yo'nalishlarini atroflicha o'rganish;
- ✦ O'zbekiston iqtisodiyotini yanada diversifikatsiya qilish hamda uning raqobatbardoshligini mustahkamlash yo'llari va choralarini tahlil qilish;
- ✦ Ishlab chiqarish korxonalarini diversifikatsiyalash va modernizatsiyalash jarayonini tashkil etishning nazariy asoslari.

So'nggi yillarda yurtimizda xususiy uy-joy mulkdorlari shirkatlari faoliyatini takomillashtirish, ualr ko'rsatadigan sifatini oshirish bo'yicha turli innovatsion yondashuv va yangiliklarga qo'l urmoqda. Xorijiy davlatlarda bu boradagi ko'p yillik tajribasi o'rganilmoqda.

1-jadval

O'zbekiston Respublikasining asosiy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari

Yillar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	O'rtacha o'zgarish koeffitsiyenti YAIM (mlrd. so'm)
YAIM (mlrd. so'm)	127590,2	153311,3	186829,5	221350,9	255421,9	317476,4	424728,7	529391,4	602193	734587,7	1,22
Qurilish ishlari hajmi (mlrd. so'm)	11753,9	15219,3	20060,4	25423,1	29413,9	34698	51129,3	71156,5	88130,3	107492,7	1,28
Sanoat maxsulotlari hajmi (mlrd. so'm)	57552,5	70634,8	84011,6	97598,2	111869	148816	235341	322536	368740	456056,1	1,26
Qishloq o'rmon va baliq xo'jaligi (mlrd. so'm)	58549,3	69391,3	85101,7	103302	119726,7	154369,4	195095,6	224265,9	261892,2	317027,6	1,21
Bandlar soni (ming kishi)	12223,8	12523,3	12818,4	13058,3	13298,4	13520,3	13273,1	13541,1	13236,4	13538,9	1,01
Qurilish tarmog'ida ish bilan bandlar soni (ming kishi)	1105,7	1144	1183,3	1222,2	1263,6	1290	1205,5	1324,6	1305,6	1350,8	1,02
Aholining umumiy daromadlari (mlrd. so'm)	104263	126268	146392,9	169344,3	197962,4	236893,1	300842,7	365735,6	420338,3	515660,7	1,20

Ushbu jadvalda asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning texnologik tarkibi foiz ko'rinishida va ularning o'zgarishi koeffitsiyentlarda keltirilgan bo'lib, bunda asosiy e'tibor kapitalga kiritilgan investitsiyalarning qurilish-montaj ishlarini bajarish uchun, asbob-uskunalar va jihozlar uchun va boshqa barcha kapital qurilish ishlari hamda xarajatlari uchun yo'naltirilgan investitsiyalar foiz hamda koeffitsiyent ko'rinishida keltirilgan.

O'tgan asrda Germaniyada Xaumaster instituti amaliyotga muvaffaqiyatli joriy etilgan. Bunday mutaxassislarni menejering o'ng qo'li deb atashadi. Xausmasterlar ko'p qavatli uylar va xonadonlarda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni oldindan bilish va ularni bartaraf etish layoqatiga ega bo'ladi. Odatda ular bir emas, bir nechta kasblarni puxta egallaydi. Ko'p qavatli uylar va xonadonlarga xizmat ko'rsatuvchi tashkilot yoki uy-joy mulkdorlari shirkati xodimlari sifatida ishlaydi. Ko'rsatilgan xizmatlar doirasi, albatta, alohida shartnoma bilan tartibga solinadi. Uy-joy qurilishi o'z navbatida, albatta, qurilish jarayonlari ko'payishi, qurilish materiallari ishlab chiqarish korxonalarini faoliyatiga katta ta'sir ko'rsatadi. Qurilish sanoat korxonalarini faoliyati ham uy-joy qurilishi bilan o'zaro bog'liqdir. Sanoat ishlab chiqarish korxonalarida ham qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar alohida tarmoq sifatida faoliyat olib boradi. Iqtisodiyotda qurilish sanoati, qurilish materiallari ishlab chiqarish tarmoqlarida ham o'rganiladigan muammolar, amalga oshiriladigan jarayonlar asosiy vazifalarga aylangan. Qurilish materiallari ishlab chiqarishda ham ularning narxi va sifati eng muhim omil bo'lib hisoblanadi. Chunki ularning narxi va sifati qurilish jarayonlariga ham sezilarli ta'sir ko'rsatib kelmoqda.

Qurilish materiallari sanoati mahsulotlari qurilish korxonasi va tashkilotlarini zarur sifatli, ekologik toza, innovatsion qurilish materiallari va konstruksiyalari bilan ta'minlamoqda. Binobarin, har qanday rivojlangan davlat iqtisodiyotida sanoatning ushbu kichik tarmog'ining ahamiyati katta. Shunday qilib, qurilish materiallari sanoatining rivojlanish xususiyatlarini, uning mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlariga va aholi turmush sifatiga belgilovchi ta'sirini mahalliy va xorijiy amaliyotda o'rganish dolzarb ilmiy va amaliy talab qilinadigan yo'nalishdir. Xorij tajribasini o'ranishdan maqsad, qurilish materiallari ishlab chiqarishni rag'batlantirish bo'yicha xorijiy tajribalarni hisobga olgan holda mahalliy qurilish materiallari bozorini jadal rivojlantirish bo'yicha yechimlarni topishdan iborat. Ilmiy yangiliklarni esa, ilg'or mahalliy tajriba va xorijiy tajribalardan foydalanish asosida qurilish materiallari ishlab chiqarishni rivojlantirishni rag'batlantirishning iqtisodiy va tashkiliy mexanizmlarini takomillashtirishdadir.

Xorijiy mamlakatlarda qurilish sanoat korxonalarida ishlab chiqarishning "quruq" usuli ustunlik qiladi. Yaponiya, Ispaniya, Germaniya kabi ko'plab sanoati rivojlangan mamlakatlarda sementning 100% ga yaqini "quruq" usulda, AQSHda 40% ga yaqini ishlab chiqariladi. Quruq usul eng tejamkor usul bo'lib, u barcha ishlar (aralashmani maydalash, aralashtirish, o'rtacha va sozlash) quruq materiallar bilan suvdan foydalanmasdan amalga oshirilishi nazarda tutiladi. Bugungi kunda zamonaviy modellarning kalsinatorlari va issiqlik aralashtirgichlari bilan ishlatiladigan quruq usul lineyalari klinkerni yoqish uchun yonuvchan materialning birlik narxini pasaytirishga yordam beradi, shuningdek, yuqori darajadagi gazni tozalashni ta'minlaydi va kalsinatorlarda turli xil yonuvchan materiallarni yoqish imkonini beradi. Turli xil yonuvchan materiallarga oldindan tayyorlangan, ishlovsiz bo'lakli jigarrang ko'mir va yoqilg'i chiqindilari ishlatiladi.

Xorijiy mamlakatlar amaliyotida turli xil yonuvchi chiqindilardan foydalanish keng tarqalgan bo'lib, ularga eskirgan shinalarni ham kiritish mumkin. Xom ashyoni maydalash

uchun “yopiq” silliqlash siklida ishlaydigan separatorli kuchli quvurli tegirmonlar qoʻllaniladi. Bugungi kunga kelib, mahalliy quvur tegirmonlarining mahsuldorligi ancha past, koʻp holda separatorlarsiz “ochiq” silliqlash sikli qoʻllaniladi. Yuqori unumdor va ishonchli valikli tegirmonlar afzalliklarga ega boʻlib, ular “quruq” ishlab chiqarish usulida foydalanish uchun keyinchalik yaroqsiz deb hisoblangan yuqori namlikni xom ashyoni maydalash quritishni birlartirish imkonini beradi.

Amerika Qoʻshma Shtatlari va Kanadada tolali izolyatsiyalash va qurilish koʻpiklari koʻpincha isitgich sifatida ishlatiladi. Izolyatsiyaning asosiy turi mineral jun mahsulotlariga nisbatan sezilarli afzalliklarga ega boʻlgan shisha tolaga asoslangan mahsulotlar deb hisoblash mumkin. Ularning oʻziga xosligi juda past zichlikdagi ishlab chiqarishda yotadi va toʻgʻridan-toʻgʻri ularni siqilgan holatda qoʻshimcha oʻrashga imkon beradi, yuk olib tashlanganda, ular asl hajmini tiklaydi. Shu bilan birga, mineral jundan mahsulotlar ishlab chiqarish ancha kam, chunki mahalliy amaliyotda qoʻllaniladigan, yuqori oʻchoq shakllaridan ishlab chiqariladigan mineral junga qaraganda yaxshiroq konstruktiv va texnik xususiyatlarga ega boʻlgan (kislotalik moduli koʻtarilgan) jinslardan tayyorlangan mineral jundan foydalanish afzallaroq. Xorijiy mamlakatlarda qoʻllaniladigan sintetik bogʻlovchi namlik qarshiligini oshirdi va toksikligi past.

Xulosa va takliflar:

Xorijiy mamlakatlar tajribasini hisobga olgan holda, tadqiqot natijalari shuni koʻrsatadi, qurilish materiallari ishlab chiqarishning tendensiyalari mavjud. Ular quyidagilar:

1. Innovatsion asosda jadal rivojlanayotgan qurilish materiallari va qurilish konstruksiyalari ishlab chiqarish binova inshootlarning ogʻirligini kamaytirishga qaratilgan.

2. Yuqori samarali issiqlik izolyatsiyalovchi materillarni jadal ishlab chiqarish, deraza teshiklarini qoʻshimcha oynalash, devorni maxsus izolyatsiyalash va boshqa yangiliklar bilan birga energiya tejovchi qurilish konvertlarini isteʼmol qilish koʻlamini oshirishdir.

3. Moddiy resurslarning umumiy tarkibida ikkilamchi xom ashyodan foydalangan holda ishlab chiqariladigan materiallar, shuningdek, sanoat chiqindilari ulushining oshishi materiallar va konstruksiyalarning tannarxini pasaytiradi va xom ashyo bazasini kengaytirish imkonini beradi.

4. Ayrim turdagi materiallar va konstruksiyalarni ishlab chiqarish tuzilmasidagi oʻzgarishlar shuni koʻrsatadiki, shisha tolali temir-betonlar oʻz samaradorligini boʻyicha koʻproq istiqbolli boʻlib, ular kanalizatsiya quvurlari, tayanch devorlari, yoʻllar, yulka plitalar, suvoq ishlarini yaratishda qoʻllaniladi.

5. Fan-texnika taraqqiyotida yangi materiallar ishlab chiqarish ahamiyatini oshirish qurilishni tejamkorroq texnologik jarayonlar bilan taʼminlaydi va mahsulotning progressiv turlarini yaratishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning 24.01.2022 yildagi “Respublikada ishlab chiqarishni rivojlantirish va sanoat kooperatsiyasini kengaytirishning samarali tizimini yaratish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi PQ-99- sonli Qarori. lex.uz.

2. Sarimsakov D.X. Iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati, 2021.

3. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari.
4. Abdurahim Ortiqov "Sanoat iqtisodiyoti" darslik. 304 bet, Toshkent 2014 y.
5. Yuldasheva S.N. "Sanoat korxonalarida ishlab chiqarishni tashkil etish" o'quv qo'llanma. 290 bet, Buxoro 2020 y.
6. Sh.Sh. Shodmonov, U.V. G'afurov "Iqtisodiyot nazariyasi" darslik. 784 bet, Toshkent 2005 y.
7. G.M. Davlyatova, O.N. To'ychiyeva "Sanoat korxonalarida ishlab chiqarishni tashkil etish" darslik. Toshkent 2020 y.
8. M.A. Matyakubov., D. Matrizayeva (2019). "Sustainable economic growth with innovative management in Uzbekistan". ISJ Theoretical and Applied Science, 08 (76).
9. stat.uz
10. lex.uz

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Электрон илимий журнал | Electronic scientific journal

Muharrirlar:
Yaxshiyev H.T.
Matxo'jayev A.O.

Musahhih:
Matxo'jayev A.O.

Tehnik muharrir:
Mirzayev J.O'.

Litsenziya AI № 2537 08.02.2022 y. Bosishga ruxsat etildi 19.10.2023.
Qog'oz bichimi 60x84 ¹/₈. Shartli bosma tabog'i 19,9. Raqamli bosma.
Adadi 50 nusxa. №16/10-2023 - sonli buyurtma.

“Zarafshon Foto” MCHJning matbaa bo'limida chop etildi.
100164, Toshkent sh., Mirzo Ulug'bek tumani, Shahriobod ko'chasi, 3-uy.

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS" 19-20 OCTOBER

1st DIRECTION: TRENDS AND PROSPECTIVE DIRECTIONS OF GLOBAL ECONOMIC DEVELOPMENT.

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC

TRENDS"

19-20 OCTOBER 2023

TASHKENT STATE

UNIVERSITY OF ECONOMICS,

TASHKENT, UZBEKISTAN

ФОРУМ Parallel conferences "NEW2AN, ICFNDS and ICDSIS"

CONFERENCE "IFRS" ФОРУМ

DEVELOPMENT STRATEGY:

GLOBAL ECONOMIC TRENDS

"IFRS" НОМЛИ КОНФЕРЕНЦИЯ

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS"

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS

ЎНАЛИШ: ГЛОБАЛ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛИ ЎНАЛИШЛАРИ. "Глобал ва миллий иқтисодиёт трендлари" номли конференция

PARALLEL CONFERENCES

"NEW2AN, ICDSIS"

AND ICDSIS

- Conditions for improvement
- Corporate Account
- Institutional problems
- Training personnel for
- Business environment
- Digital technologies in

CONFERENCE

"S" CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS" 19-20 OCTOBER

+998 71 239-28-94 <http://dgeconomy.tsue.uz/>

dgeconomy_tdiu@mail.ru, dgeconomy@tsue.uz

100066, Toshkent shahri, Islom Karimov ko'chasi, 49-uy.

ФОРУМ

- Gender Equality
- Industry 4.0
- Sustainable Agricultural Development

- Digit
- Gree
- Envir
- Alter
- Artif
- digit